

Eindexamen maatschappijleer havo 2006-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Opgave 3 Meer onrust over minder sociale zekerheid (mens en werk en politieke besluitvorming)	
Maximumscore 5	
15 □ Voorbeelden van een juiste omschrijving van de verzorgingsstaat (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• In een verzorgingsstaat beschermt de overheid haar burgers tegen de gevolgen van bestaansrisico's zoals werkloosheid, ouderdom, ziekte en arbeidsongeschiktheid middels een geheel van sociale voorzieningen en instellingen.• De overheid garandeert bestaanszekerheid voor haar burgers (en spreiding van welvaart) middels een stelsel van sociale zekerheidswetten, bevordert werkgelegenheid, streeft naar een aanvaardbare inkomensverdeling / bevordert de groei van het nationaal inkomen (en zorgt voor collectieve welzijnsvoorzieningen).	3
Voorbeelden van een juiste uitleg met citaat (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• Het beschermen tegen de gevolgen van arbeidsongeschiktheid wordt door de overheid geregeld in de WAO. In de eerste alinea staat dat overeenstemming is bereikt over de WAO. (regel 5)• idem tegen de gevolgen van werkloosheid. In de regels 37-38 gaat het over de WW.• De zorg van de overheid voor de bestaanszekerheid van de bevolking (element van de verzorgingsstaat) (en spreiding van de welvaart) blijkt uit de opmerking "Dit is een belangrijk resultaat voor de economie en de werkgelegenheid" (regels 8-10) / "kan de economie opleven"(regel 16) / het maken van bevredigende afspraken over de levensloopregeling (regels 31-32) / het bestaan van de WW (regel 38).	
alleen voor een juiste uitleg met citaat	2
<i>Opmerking</i> <i>De vraag gaat over de relatie tussen tekst 3 en kenmerken van de verzorgingsstaat. Of de hervormingsplannen van het kabinet de kwaliteit van de verzorgingsstaat intact laten, is onderwerp van maatschappelijk discussie.</i>	
Maximumscore 1	
16 ■ d (arbeidsvoorwaarden)	
Maximumscore 2	
17 □ Voorbeelden van een juiste uitleg zijn (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• Dit akkoord zet volgens het kabinet in op groei van werkgelegenheid (mede door bevrozing van de lonen). Het probleem van de onbetaalbaarheid kan minder ernstig worden als de werkgelegenheid toeneemt. Daardoor betalen meer mensen premies voor sociale verzekeringen als WAO, WW en AOW en doen relatief minder mensen een beroep op een uitkering van de WAO en WW.• Dit akkoord bevat volgens het kabinet een modernisering van de WAO. Hierdoor zullen minder mensen gebruikmaken van de WAO. De kosten voor de WAO zullen dalen.• De hoogte van de uitkeringen zal niet stijgen, waardoor minder hoeft te worden uitgegeven aan collectieve lasten.	
Maximumscore 2	
18 □ Voorbeelden van juiste uitgangspunten zijn (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• De burgers moeten meer eigen verantwoordelijkheid nemen. / Nadruk op onderlinge hulp en de eigen verantwoordelijkheid voor gezin en familie.• Een terughoudende rol van de overheid. / Burgers moeten minder een beroep doen op de overheid.• Gespreide verantwoordelijkheid in een zorgzame samenleving. / Verantwoordelijke samenleving.• Nadruk op het maatschappelijke middenveld en de eigen organisaties.	
per juist uitgangspunt	1

Eindexamen maatschappijleer havo 2006-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
19 ☐ Voorbeeld van een juist antwoord is: Op de langere termijn moet bevrozing van de lonen leiden tot een betere concurrentiepositie van Nederland ten opzichte van het buitenland en dat is goed voor de werkgelegenheid. Meer werkgelegenheid is in het belang van werknemers.	
Maximumscore 2	
20 ☐ • Vakcentrales proberen met werkgeversorganisaties een centraal akkoord te sluiten waarin de grote lijnen van de komende CAO-afspraken vastgelegd worden	<u>1</u>
• De vakbonden maken meer concrete afspraken met de werkgevers of hun organisaties over de CAO's op bedrijfstakniveau	<u>1</u>
Maximumscore 4	
21 ☐ • De SER is samengesteld uit vertegenwoordigers van werkgeversorganisaties, werknemersorganisaties en uit kroonleden	<u>2</u>
• De adviezen van de SER aan het kabinet zijn in de regel een compromis van werkgevers en werknemers. In dit geval hadden werknemersorganisaties met de werkgevers een voor de werknemers aanvaardbaar voorstel/advies uitgewerkt	<u>2</u>
Maximumscore 2	
22 ☐ Voorbeeld van een juiste uitleg is: Het algemeen verbindend verklaren van CAO's houdt in dat een CAO gaat gelden voor alle werknemers in de bedrijfstak waarvoor die CAO is afgesproken. Hoewel niet alle werknemers georganiseerd zijn, kan een vakbond toch voor alle werknemers afspraken maken. Doordat de vakbond namens alle werknemers kan optreden, heeft deze een sterke machtspositie bij loononderhandelingen met werkgevers. (Zonder de algemeen verbindend verklaring zou de betreffende lage organisatiegraad een probleem zijn voor de vakbonden: met veel bedrijven zou niet of nauwelijks een CAO kunnen worden afgesloten.)	
Maximumscore 4	
23 ☐ • De overheid als overlegpartner: bijvoorbeeld regels 24-29 in tekst 4. Het kabinet heeft overleg gevoerd met werkgevers en werknemers	<u>2</u>
• De overheid als regelgever: bijvoorbeeld tekst 5, eerste alinea, de minister wil CAO's alleen selectief algemeen verbindend verklaren	<u>2</u>
Maximumscore 3	
24 ☐ De Tweede Kamer kan gebruikmaken van (drie van de volgende): • het recht mondelinge en/of schriftelijke vragen te stellen • het recht van interpellatie • het recht een motie aan te nemen • het houden van een spoeddebat	
per juist controlemiddel	<u>1</u>
<i>Opmerking</i> <i>Gebruikmaken van het recht van enquête is niet goed omdat er hier geen uitgebreid onderzoek hoeft te worden ingesteld om bepaalde feiten boven tafel te krijgen.</i>	
Maximumscore 2	
25 ☐ Voorbeeld van een juist antwoord is: • De VVD is voor vermindering van overheidsinvloed op sociaal-economisch terrein / wil meer overlaten aan de markt	<u>1</u>
• De PvdA wil door meer overheidsinvloed de positie van de werknemers beter beschermen	<u>1</u>
Maximumscore 1	
26 ☐ naastenliefde / solidariteit met de zwakkeren	

Eindexamen maatschappijleer havo 2006-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 1	
27 ☐ confessionalisme	
<i>Opmerking</i> <i>Het antwoord christen-democratie is fout.</i>	
Maximumscore 4	
28 ☐ Voorbeelden van een machtsbron van het kabinet in tekst 5 zijn:	
• De wettelijke/formele bevoegdheid van de minister van Sociale Zaken om CAO's niet algemeen verbindend te verklaren. / wettelijk gezag	<u>1</u>
• De steun van de regeringspartijen VVD, CDA en D66 voor de minister van Sociale Zaken dan wel het kabinetsbeleid (die met elkaar de meerderheid in de Tweede Kamer hebben)	<u>1</u>
Voorbeelden van een machtsbron van de vakbeweging in tekst 7 zijn (twee van de volgende):	
• de steun van honderdduizenden Nederlandse werknemers	
• de wettelijke mogelijkheid een referendum te (laten) houden	
• de steun van de oppositiepartijen PvdA, GroenLinks en SP / invloedrijke relaties	
per juist voorbeeld	<u>1</u>
Maximumscore 2	
29 ☐ Voorbeeld van een juiste uitleg is: D66 streeft naar democratisering van de samenleving. Eén van de middelen daartoe was (tot voor kort) het referendum als een aanvullende vorm van parlementaire besluitvorming. Bij dat streven past het om veel gewicht aan de uitkomst van een referendum toe te kennen.	
Maximumscore 2	
30 ☐ Wel. Voorbeelden van juiste argumenten zijn (twee van de volgende):	
• (Normaal gesproken kunnen de kiezers ten minste eens in de vier jaar bekijken of hun volksvertegenwoordigers naar behoren hebben gepresteerd en aangeven dat zij de koers willen verleggen.) Met behulp van een referendum kunnen de burgers zich direct uitspreken over politieke kwesties, wat een versterking betekent van hun politieke invloed.	
• Vertegenwoordigers van maatschappelijke groeperingen of burgers die in het parlement een minderheid zijn, kunnen door een referendum hun invloed laten gelden / kunnen een meerderheid van de burgers achter hun standpunt krijgen.	
• Het laat politici zien wat er leeft bij de burgers: politici worden geconfronteerd met nieuwe ideeën en moeten daarop reageren.	
• Via referenda kunnen ontevreden burgers direct hun onvrede omzetten in een politiek signaal.	
• Door de burger invloed te geven, zal het vertrouwen van de burgers in de politiek toenemen. / Het zal de kloof tussen burgers en politici verkleinen.	
• Er ontstaat een maatschappelijk debat over het vraagstuk.	
• Burgers raken gemotiveerd om zich meer met dit vraagstuk bezig te houden.	
• Een referendum dwingt politici om duidelijk uit te leggen waarom ze een bepaalde mening hebben.	
• Door een referendum ontstaat een 'groter draagvlak' voor een politiek besluit.	
per juist argument	<u>1</u>

Eindexamen maatschappijleer havo 2006-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Niet. Voorbeelden van juiste argumenten zijn (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• De positie van het parlement wordt aangetast. Het mandaat dat volksvertegenwoordigers met de verkiezing in het parlement hebben gekregen, wordt ondergraven.• Sommige kwesties lenen zich niet voor een referendum, omdat er veel aspecten aan vastzitten die veelal onbekend zijn voor de gemiddelde kiezer.• Burgers moeten kiezen uit 'ja' of 'nee', er is geen compromis mogelijk.• Kiezers hebben vaak de neiging 'conservatief' te stemmen.• Kiezers stemmen niet altijd over de inhoud van een voorliggend onderwerp of strijdpunt, maar over andere zaken die er niet direct betrekking op hebben.	
per juist argument	<u>1</u>
<i>Opmerking.</i> <i>Kandidaat kan in zijn mening ook een argument vóór en tegen het referendum vermelden.</i>	
Maximumscore 4	
31 ☐ Voorbeelden van een juiste verschillen zijn: <ul style="list-style-type: none">– verschil 1<ul style="list-style-type: none">• Politieke partijen houden zich bezig met de inrichting van de samenleving als geheel (en moeten daarbij verschillende belangen afwegen),	<u>1</u>
<ul style="list-style-type: none">• dit in tegenstelling tot belangengroepen, die opkomen voor deelbelangen	<u>1</u>
– verschil 2 <ul style="list-style-type: none">• Politieke partijen proberen via verkiezingen politieke macht te verwerven en dragen politieke verantwoordelijkheid,	<u>1</u>
<ul style="list-style-type: none">• dit in tegenstelling tot belangengroepen die uit zijn op beïnvloeding van de politieke besluitvorming (en niet op het dragen van politieke verantwoordelijkheid)	<u>1</u>
Maximumscore 2	
32 ☐ De omgeving van het politieke systeem. / Factor die speelt in de omgeving van het politieke systeem.	
Maximumscore 2	
33 ☐ Voorbeeld van een juist antwoord is: <ul style="list-style-type: none">• conversie• Wensen worden omgezet in besluiten. Het kabinet heeft al een besluit genomen. Het parlement moet het wetsvoorstel nog behandelen	<u>1</u>
	<u>1</u>
Maximumscore 4	
34 ☐ • Het poldermodel houdt in dat sociaal-economische problemen geregeld worden in onderling overleg – via onderhandelingen – tussen overheid (kabinet), werkgeversorganisaties en werknemersorganisaties	<u>2</u>
<ul style="list-style-type: none">• In tekst 3: het Najaarsoverleg in 2003 en in tekst 8: nieuw sociaal akkoord in november 2004	<u>2</u>
Maximumscore 3	
35 ☐ Voorbeelden van juiste factoren zijn (drie van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• Huishoudelijke arbeid wordt niet betaald.• Huishoudelijk werk is veelal routinematig werk waarvoor weinig scholing of opleiding vereist is (en heeft tengevolge daarvan een lage sociale status).• Huishoudelijk werk biedt weinig ontplooiingsmogelijkheden.• Huishoudelijk werk gaat gepaard met geringe verantwoordelijkheid.• Huishoudelijk werk biedt weinig macht over anderen.	
per juiste factor	<u>1</u>

Eindexamen maatschappijleer havo 2006-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
36 □ Sociale rol	
Voorbeeld van een juist antwoord is:	
• Het gedrag dat men van een persoon verwacht in een bepaalde situatie of positie. / Normen en verwachtingen die men stelt aan een bepaalde categorie personen in een bepaalde situatie	<u>1</u>
• Voorbeelden zijn (twee van de volgende): rol van leerling/student, rol van werknemer/werkgever, rol van (groot)ouder, rol van vrijwilliger	<u>1</u>
Maximumscore 3	
37 □ – De politiek-juridische benadering:	
Voorbeelden van juiste vragen zijn (één van de volgende):	<u>1</u>
• Welke redenen of welke motieven worden genoemd op grond waarvan de overheid er zich mee moet bemoeien? / Waarom is het vraagstuk een politiek of maatschappelijk probleem?	
• Welk beleid / welke regelgeving moet door de overheid worden ontwikkeld?	
• Op welke manieren of met welke machtsmiddelen slagen de betrokken actoren / de werknemers- en werkgeversorganisaties / de politieke partijen erin om het beleid te beïnvloeden?	
– De sociaal-economische benaderingswijze:	
Voorbeelden van juiste vragen zijn (één van de volgende):	<u>1</u>
• Welke groeperingen zijn betrokken bij dit vraagstuk en wat zijn hun belangen?	
• Welke gevolgen heeft langer doorwerken voor de maatschappelijke positie van oudere mensen?	
• Zullen mensen uit de hogere sociale klasse meer gebruikmaken van de levensloopregeling dan mensen uit de lagere sociale klassen? (En zo ja, hoe valt dit te verklaren?)	
• Is langer doorwerken een middel om de verzorgingsstaat in stand te houden?	
– De sociaal-culturele benaderingswijze:	
Voorbeelden van juiste vragen zijn (één van de volgende):	<u>1</u>
• Welke normatieve uitgangspunten hebben de betrokken groeperingen? / Welke waarden streven de betrokken groeperingen na?	
• Wat zijn de culturele gevolgen van langer doorwerken voor individu en samenleving?	
• Leidt de levensloopregeling tot andere opvattingen over de taakverdeling tussen betaald werk en huis- en zorgtaken?	
• Bevordert de levensloopregeling de emancipatie van vrouwen?	